

STUDIEUNDERSØGELSEN 2021

Foreningen af Danske Lægestuderende

Uddannelsespolitisk Udvalg

Indholdsfortegnelse

<i>Indledning</i>	1
<i>Generelt</i>	1
<i>Stress</i>	3
<i>Andre psykiske problemstillinger</i>	5
<i>Orlov, semesterfri og færre ECTS-point end normeret</i>	7
<i>Klinik</i>	9
<i>Forskning</i>	12
<i>KBU</i>	14
<i>Fremtidsudsigterne som læge</i>	15
<i>COVID-19</i>	16

Indledning

Studieundersøgelsen anno 2021 har flg. hovedkonklusioner:

- Stressbelastning og depression: andelen af dem, der er i (stor) risiko for stressbelastning og depression er steget med 10% siden 2019, så den nu er på 36%.
- Psykiske problemstillinger: hos 61% af dem, der har eller har haft psykiske problemstillinger i løbet af studiet, har disse manifesteret sig fysisk.
- COVID-19: 55% angiver, at de enten har fået et dårligt eller meget dårligt semesterudbytte.

Generelt

Formålet med Studieundersøgelsen er overordnet set at afdække graden af trivsel i alle sine former på medicinstudierne på landets fire lægeskoler med den hensigt at skabe et grundlag for det videre arbejde med optimering af studiet. Også i 2021 har vi med Studieundersøgelsen bestræbt os på at bevare reproducerbarheden og dermed spørgerammen vedr. Studieundersøgelsen så vidt muligt, så evt. observerede forskelle i resultater udledt fra Studieundersøgelsen kan fremlægges med en vis grad af signifikans, om man vil.

Studieundersøgelsen har som altid en række fokusområder:

- KBU
- Orlov, semesterfri og færre ECTS-point end normeret
- Stress
- Andre psykiske problemstillinger
- Fremtidsudsigterne som læge
- Klinik
- Forskning

I år har FADL også inkorporeret spørgsmål relaterende til COVID-19-situationen og dennes indvirkning på de studerende og deres trivsel både overordnet set, men også i relation til ovenstående fokusområder.

I 2021 deltog 2928 medicinstuderende fra hele landet i Studieundersøgelsen. Dette svarer til en dækning på 31% taget det samlede antal af medicinstuderende i hele landet i betragtning.

76% af respondenterne er kvinder. 39,7% af respondenterne læser på KU, 33,8% læser på AU, 14,8% læser på SDU, og 11,7% læser på AAU.

Respondenterne er ligeledes spredt over hele uddannelsen - med respondenter på alle semestre. Flest respondenter forefindes på bachelordelen med 57%, og kandidaten repræsenterer 43% af besvarelserne.

I forhold til uddannelsesniveaueet blandt respondenternes forældre svarede de studerende meget varieret. På landsplan har 66% minimum en forælder, der har gennemført en lang eller mellemlang videregående uddannelse. Blandt de tilbageværende 34% er der overvejende tale om erhvervsfaglig uddannelse, kortere videregående uddannelse og gymnasial uddannelse.

Stress

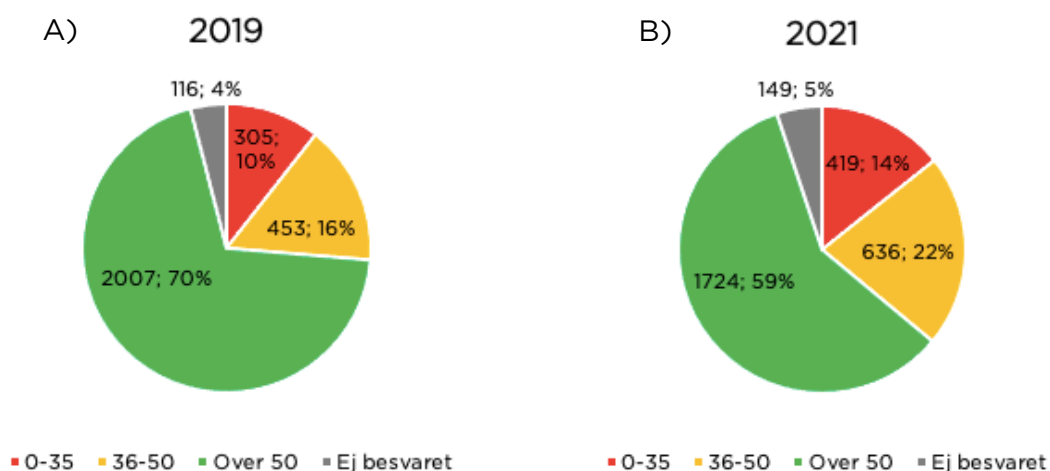
WHO har udarbejdet en måde, hvorpå man kan undersøge i hvor høj grad, man er i risiko for stressbelastning eller depression. Man præsenteres for fem udsagn, og disse er som følger:

- I de sidste to uger har jeg været glad og i godt humør.
- I de sidste to uger har jeg følt mig rolig og afslappet.
- I de sidste to uger har jeg følt mig aktiv og energisk.
- I de sidste to uger er jeg vågnet frisk og udhvilet.
- I de sidste to uger har min dagligdag været fyldt med ting, der interesserer mig.

Til hvert af disse skal man angive i hvor lang tid, man i løbet af de sidste to uger har kunnet erklære sig enig i udsagnene. Afhængigt af ens svar opnås et tal for hvert udsagn. Svarmulighederne er, som følger (de tal, der står i parenteserne, er det, man opnår, hvis man anvender den givne svarmulighed):

- På intet tidspunkt (0)
- Lidt af tiden (1)
- Lidt mindre end halvdelen af tiden (2)
- Lidt mere end halvdelen af tiden (3)
- Det meste af tiden (4)
- Hele tiden (5)

Summen af tallene findes og multipliceres med 4. Hvis man opnår en score på 0-35, er man i stor risiko for depression eller stressbelastning. Hvis man opnår en score på 36-50, er man i risiko for depression eller stressbelastning. Hvis man har en score på over 50, er man ikke umiddelbart i risiko for depression eller stressbelastning.

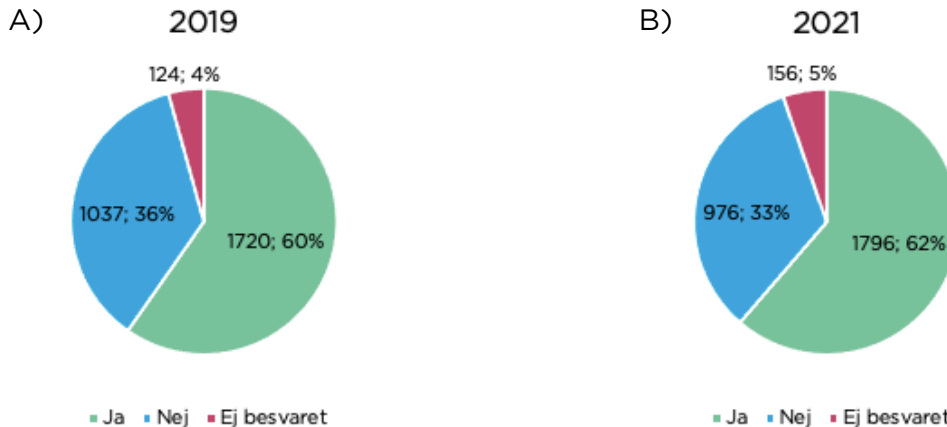

Figur 1 Stressbelastning og depression jf. WHO's definitioner. A) 70% i hele landet var i 2019 ikke i risiko for stressbelastning eller depression, men 16% var, og yderligere 10% var i stor risiko. B) 59% i hele landet er i 2021 ikke i risiko for stressbelastning eller depression, men 22% er, og yderligere 14% er i stor risiko.

Det er værd at bemærke sig, at den procentvise andel af dem, der har en score over 50, er aftaget med 11% (2019: 70%; 2021: 59%); den procentvise andel af dem, der er i (stor) risiko for stressbelastning eller depression, er altså blevet større (2019: 26%; 2021: 36%). Det kan ikke afvises, at årsagen til denne ændring skal findes i COVID-19 og dennes konsekvenser for såvel samfundet, uddannelserne, arbejdsmiljøet og ens psykiske tilstand.

Arbejdsgruppen bag Studieundersøgelsen 2021 har været af den overbevisning, at man med fordel kunne undersøge omfanget af stress blandt alle studerende for at sammenligne med FADLs resultater blandt de medicinstuderende og derudfra drage evt. konklusioner omkring forhold vedr. den medicinske uddannelse. Det er dog værd at notere sig, at arbejdsgruppen ikke har kunnet finde andre foreninger eller instanser, der har anvendt WHO's tilgang til afdækning af stressbelastning eller depression blandt andre studerende. Dog har Uddannelses- og Forskningsministeriet i efteråret 2020 foretaget en spørgeskemaundersøgelse, hvor de bl.a. spørger ind til, om de studerende har "oplevet stærke stresssymptomer i forbindelse med dit studie i dagligdagen". Det vægtede gennemsnit for besvarelsen af dette spørgsmål blandt alle de universitetsstuderende, der har besvaret undersøgelsen, er på 3,43 (ud af 5, hvor 1 angiver 'altid', og 5 angiver 'aldrig'). Det vægtede gennemsnit blandt udelukkende de medicinstuderende er på 3,41. Altså oplever de medicinstuderende i højere grad stærke stresssymptomer i forbindelse med studiet i dagligdagen sammenlignet med gennemsnittet for universitetsstuderende generelt.

Andre psykiske problemstillinger

Figur 2 Har du, eller har du haft psykiske problemer i løbet af studiet (fx eksamensstress, social afskærmning, uoplagthed, træthed, angst, depression etc.)? A) 60% af 2881 medicinstuderende havde eller havde haft psykiske problemer i løbet af studiet i 2019. B) 62% af 2928 medicinstuderende har eller har haft psykiske problemer i løbet af studiet i 2021.

Studieundersøgelsen gav de studerende mulighed for at betegne hvilken type psykisk problemstilling, der var tale om (det skal nævnes, at de studerende havde mulighed for at krydse flere af), hvortil 1785 medicinstuderende har svaret. I 67% af tilfældene er der tale om stress, 58% af tilfældene tristhed, 58% af tilfældene motivationsproblemer og 54% af tilfældene koncentrationsproblemer.

I 2019 spurgte vi også ind til, hvilke psykiske problemstillinger de studerende oplevede, hvortil 1716 medicinstuderende svarede. Her var der i 66% af tilfældene tale om stress, 52% af tilfældene tristhed, 49% af tilfældene motivationsproblemer og 48% af tilfældene koncentrationsproblemer. Som et nyt initiativ har FADL i årets Studieundersøgelse inkorporeret et spørgsmål om, om de studerende har haft fysiske manifestationer af deres psykiske problemer, hvortil 61% af dem, som har eller har haft psykiske problemer i løbet af studiet, har svaret ja. De studerende har fået mulighed for selv at beskrive, hvilke fysiske manifestationer der har været tale om, hvoriblandt hjertebanken, træthed og hovedpine som oftest nævnes.

FADL har i undersøgelsen også spurgt de studerende, om de har fået hjælp til deres psykiske problemstillinger.

I 2021 er der 52% af dem, der har eller har haft psykiske problemer i løbet af studiet, som har fået hjælp hertil. I 2019 var denne procentvise andel på 47%. De respondenter i 2021, der så endelig har modtaget hjælp, benytter sig som oftest af venner (en ny valgmulighed i 2021), familie eller psykolog. Da omtrent halvdelen fortsat ikke får hjælp, taler det i den grad for afsøgning og finansiering af hjælpende tiltag.

FADL har også spurgt de studerende, om de psykiske problemstillinger har haft konsekvenser for dem. 59% af de studerende, der har eller har haft psykiske problemer i løbet af studiet, har oplevet konsekvenser. Denne procentvise andel var i 2019 60%. Konsekvenserne har i de fleste tilfælde været i form af lavere karakterer, dumpet eksamen, eller at man har følt sig nødsaget til at tage fri i en periode.

Studieundersøgelsen har også undersøgt anvendelsen af præstationsfremmende midler blandt de studerende. 6% har tilkendegivet, at de har benyttet sig af præstationsfremmende midler; denne procentvise andel var 7% i 2019. Af dem, der har benyttet sig af præstationsfremmende midler, er der i de fleste tilfælde tale om koffeinpiller, betablokkere og Ritalin. 70% af dem, der anvender dem, gør det kun i forbindelse med eksamen eller eksamensforberedelse. Denne procentvise andel var 67% i 2019.

Orlov, semesterfri og færre ECTS-point end normeret

Figur 3 Har du inden for de seneste to år holdt orlov, semesterfri eller taget færre ECTS-point end normeret? FADL har defineret begreberne på flg. måde: orlov – en periode, hvor man ikke er studieaktiv, og at dette er meldt til universitetet; semesterfri – en periode, hvor man ikke er tilmeldt undervisning, men hvor man stadig figurerer som studieaktiv på universitetet; færre ECTS – man gennemfører på et semester kurser sv.t. færre end 30 ECTS-point. A) Denne figur afspejler svarene fra 2019. B) Denne figur afspejler svarene fra 2021.

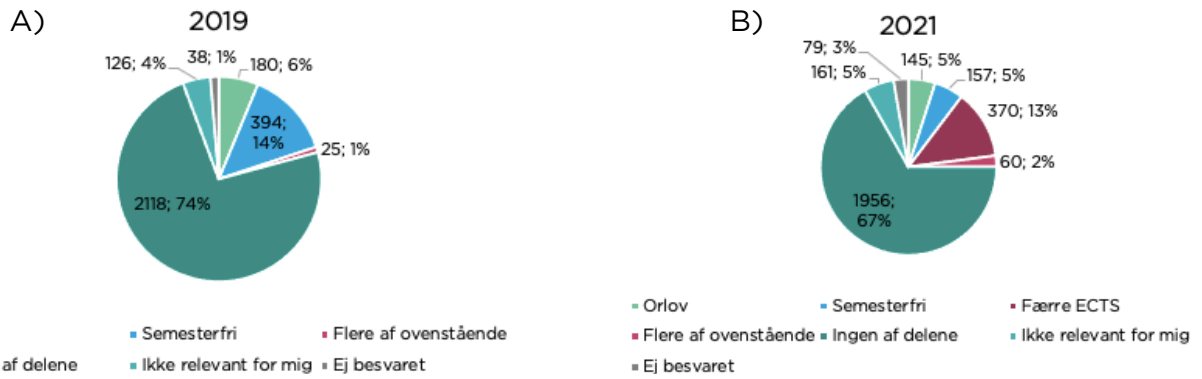
I 2019 havde 7% og 18% holdt hhv. orlov og semesterfri indenfor de seneste to år. 2% havde haft begge dele.

I 2021 har 6%, 6% og 19% holdt hhv. orlov, semesterfri og taget færre ECTS-point end normeret indenfor de seneste to år. 4% har benyttet sig af flere af valgmulighederne.

Det skal bemærkes, at der i 2021 er tilføjet en ekstra valgmulighed, 'Taget færre ECTS-point end normeret'. Dette er sandsynligvis en af grundene til, at den procentvise andel af dem, der har taget semesterfri, er aftaget med 12% (2019: 18%; 2021: 6%), da det kan tænkes, at man af mangel på den nyinkorporerede valgmulighed tidligere i stedet har valgt semesterfri-muligheden, da begge valgmuligheder indebærer, at man er studieaktiv.

De, der i 2019 havde angivet, at de havde taget orlov og/eller semesterfri inden for de seneste to år, forskede som oftest, var ude at rejse, holdt fri eller brugte ekstra tid på bachelorprojekt.

De, der i 2021 har angivet, at de har taget orlov, semesterfri og/eller færre ECTS-point end normeret inden for de seneste to år, forskede som oftest, holdt fri, tog andet arbejde eller lettede arbejdsbyrden.

Figur 4 Har du planlagt at holde orlov, semesterfri eller tage færre ECTS-point end normeret inden for det næste år? A) Denne figur afspejler svarene fra 2019. B) Denne figur afspejler svarene fra 2021.

I 2019 havde 6% og 14% planlagt at holde hhv. orlov og semesterfri inden for det kommende år. 1% havde planlagt begge dele.

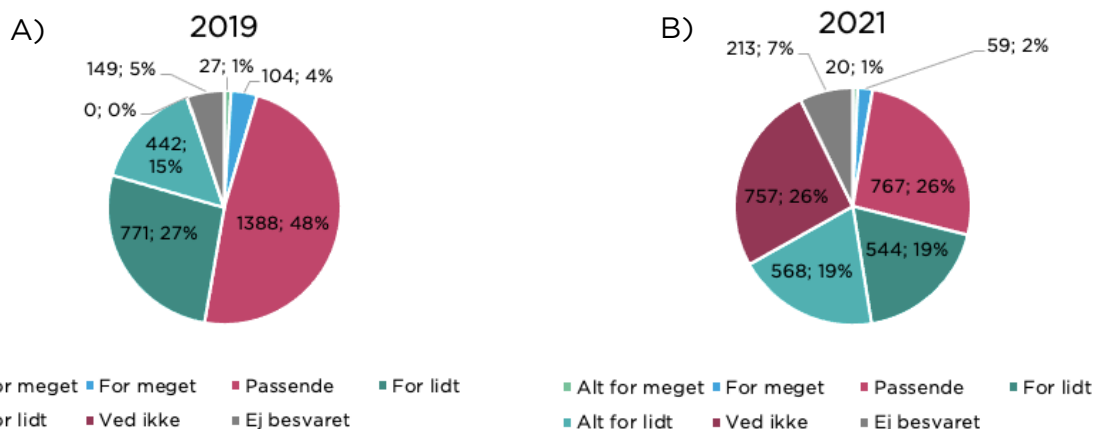
I 2021 har 5%, 5% og 13% planlagt at holde hhv. orlov, semesterfri og tage færre ECTS-point end normeret inden for det kommende år. 2% har planlagt flere af mulighederne.

Det skal også her noteres, at en sandsynlig grund til, at den procentvise andel af dem, der har planlagt semesterfri, er aftaget med 9% (2019: 14%; 2021: 5%), er den nye 'færre-ECTS'-mulighed.

De, der i 2019 havde tilkendegivet, at de havde planlagt at tage orlov og/eller semesterfri inden for det kommende år, havde som oftest i sinde at rejse, forske, holde fri og tage et lægevikariat.

De, der i 2021 har tilkendegivet, at de har planlagt at tage orlov, semesterfri og/eller færre ECTS-point end normeret inden for det kommende år, har som oftest i sinde at rejse, holde fri, forske og lette arbejdsbyrden.

Klinik

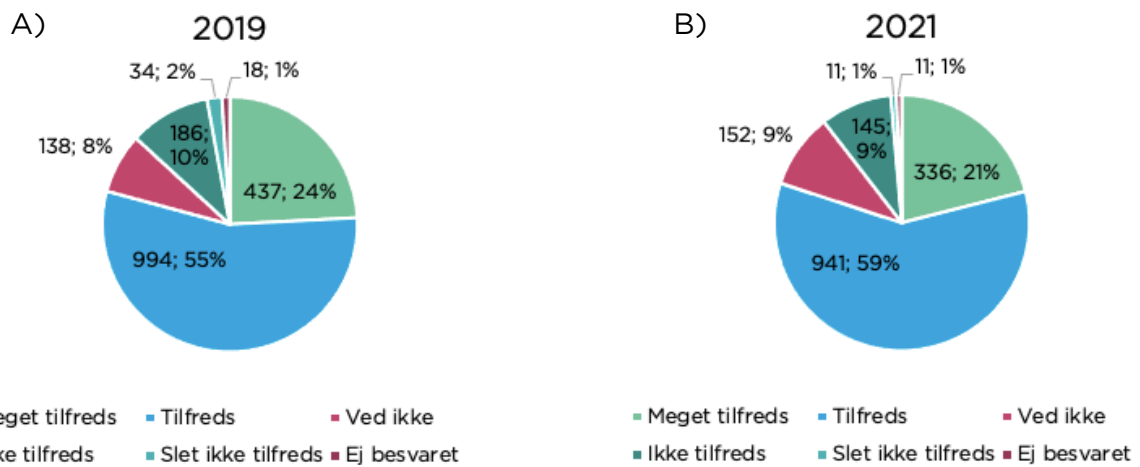
Figur 5 Hvad synes du om mængden af klinik på studiet? A) Figuren viser tallene for 2019. B) Figuren viser tallene for 2021.

I 2021 mener 26% af de studerende, at der er en passende mængde klinik inkorporeret på studiet, og 38% mener, at der er for lidt eller alt for lidt; 55% af respondenterne har været i klinik.

I 2019 mente 48% af de studerende, at der var en passende mængde klinik på studiet, og 42% mente, at der var for lidt eller alt for lidt; 63% af respondenterne havde været i klinik.

Den procentvise andel af de studerende, som mener, at der er en passende mængde klinik, er aftaget (2019: 48%; 2021: 26%). Det er her værd at bemærke, at der i årets Studieundersøgelse har været mulighed for at krydse valgmuligheden 'ved ikke' af. Da vi ikke ser en markant ændring i hverken andelen, der synes, der er for lidt eller alt for lidt klinik, eller andelen, der synes, der er for meget eller alt for meget klinik, må ændringen i andelen af dem, der synes, der er en passende mængde klinik, tilskrives tilføjelsen af denne svarmulighed.

Under alle omstændigheder er mængden af klinik ét af de større aspekter, der adskiller de forskellige lægeskoler fra hinanden. Desårsag henvises der til de lokale rapporter for mere valid information herom.

Figur 6 Hvor tilfreds er du overordnet med kvaliteten af dine klinikophold? A) Denne figur afspejler svarene fra de studerende i 2019. B) Denne figur afspejler svarene fra de studerende i 2021.

I Studieundersøgelsen bliver der også spurgt på, hvad de studerende synes, der skal til af forbedringer ift. klinikopholdene

Rammerne omkring opholdet

Flere studerende finder det frustrerende, at der er så stor forskel på afdelingernes forhold til de studerendes tid i klinik. Her tænkes der særligt på 'skræmmetaktikken' omkring de famøse fraværsprocenter, som mange studerende er underlagt. De studerende er bevidste om, at deres tilstedeværelse er dem påkrævet, men frygten for at blive syg med så få sygedage til rådighed og dermed også risikoen for ikke at kunne gå til eksamen, hvis man overskrider fraværsgrænsen, modarbejder oplevelsen af et godt klinikophold. Ydermere har de studerende tilkendegivet, at det er stressende, at klinikopholdenes varighed interfererer med læseferier eller almene ferier som fx efterårs- eller juleferier. Grunden til dette er:

- 1) at man derfor ikke har så meget tid til at læse til eksamen, og
- 2) at der er mindre mulighed for at varetage det studierelevante job, man ellers - taget de obligatoriske klinikophold i betragtning - i princippet kun har tid til at udføre i weekender eller ferier.

Det faglige i opholdet

Generelt er de studerende frustrerede over, når der ikke er mulighed for selvstændigt arbejde. Det er meget svingende på afdelingerne, hvorvidt de studerende besidder en reel funktion. De studerende vil langt hellere ses som en ressource end én, der ligger personalet til last. For at afhjælpe dette og set i lyset af essensen af FADLs politiske holdningspapir Brug de Lægestuderende

kunne eksempelvis implementering eller udbredelse af studenterdrevne ambulatorier være en løsning, der bør forsøges.

Ligeledes er det stærkt problematisk, når man – som regel pga. travlhed – ikke har adgang til ordentlig supervision. Dette er ubehageligt og demotiverende for de studerende i det arbejde, de udfører i klinikken. De studerende kritiserer også ophold, der ikke stemmer overens med eller ikke giver mulighed for at opfylde de givne læringsmål, da man som studerende i sådanne tilfælde bliver utryk ved, om man opnår de kompetencer, man bør i løbet af opholdet. De kompetencer, der ønskes mere fokus på, er basale færdigheder som fx journaloptagelse, epikriseskrivning, venflonanlæggelse og undersøgelsesteknik. Omvendt er de studerende meget begejstrede for casebaseret undervisning i klinikken, hvilket både giver den studerende en bedre forståelse for specialet og mulighed for at udnytte potentiel spildtid, idet den studerende vil kunne bruge tiden på at forberede sig på caseundervisningen.

Forberedelsen til opholdet

Flere anser det for værende positivt, når afdelingen forventningsafstemmer med de studerende inden opholdsstart. Denne afklaring kan skabe ro for de studerende om, hvad de kan forvente sig, og kan sikre, at de studerende ikke føler sig overset. En forventningsafstemning vidner også om, at afdelingerne er klar, engagerede og motiverede til at tage imod de studerende.

Derudover er der særdeles positive tilbagemeldinger fra studerende, når man den første dag bliver introduceret for afdelingens personale – såvel læger som sygeplejersker – samt får en kort praktisk gennemgang af dens arbejdsgange. Helt konkret er de studerende glade for planlagte ugeprogrammer, færre studerende pr. afdeling og en ansvarlig læge pr. studerende. Ved at fordele de studerende ud på flere forskellige læger styrkes forholdet mellem læge og studerende.

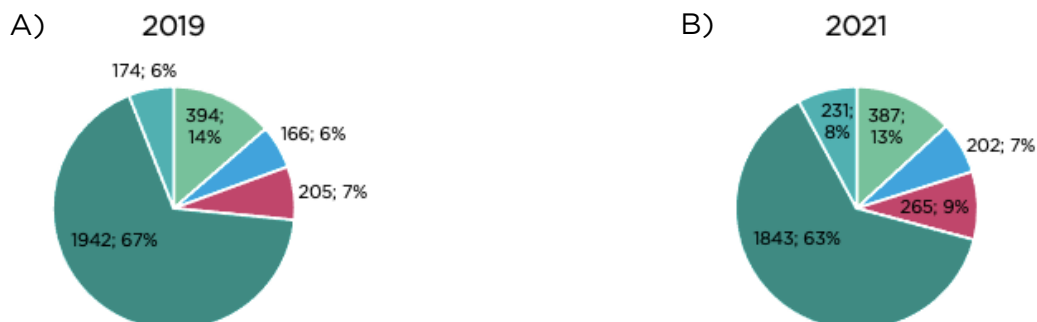
FADL har også spurgt de studerende, om de har haft et lægevikariat, og hvordan udbyttet af det har været sammenlignet med udbyttet af klinikopholdet på studiet.

Hertil svarer 9% af respondenterne, at de har haft et lægevikariat (eller været på lægevikarhold), hvoraf 77% svarer, at det giver et større udbytte ift. klinikken på studiet, og 17% mener, at udbyttet er ligeværdigt.

I 2019 tilkendegav 7%, at de havde haft et lægevikariat (eller havde været på lægevikarhold), hvoraf 87% svarede, at det gav et relativt større udbytte ift. klinikken på studiet, og 10% mente, at udbyttet var ligeværdigt.

Dette tyder på, at klinikopholdene er steget i kvalitet, siden forskellen mellem udbytte i klinikophold og i lægevikariater er blevet mindre.

Forskning

Figur 7 Har du på noget tidspunkt i løbet af dit studium været tilknyttet et forskningsprojekt? A) Denne figur afspejler svarene fra 2019. B) Denne figur afspejler svarene fra 2021.

FADL har også spurgt ind til de studerendes aflønninger i forbindelse med deres forskningsforløb. I 2021 er 64% af de studerende, der har forsket ved siden af studiet eller både i forbindelse med studiet og ved siden af studiet, blevet aflønnet; dette tal var i 2019 59%.

I 2021 er der blandt disse oftest tale om finansiering af løn fra en privat forskningsfond (32%), den givne afdelings driftsbudget (23%) og en statslig forskningsfond (15%). Disse tal var i 2019 hhv. 28%, 22% og 19%. Dertil kommer, at der i 2021 er 24%, der ikke ved, hvem der finansierer deres løn; denne procentvise andel var i 2019 20%.

Når det kommer til den eksakte aflønning, får/fik 46% 10.000 kr. fast om måneden i 2021. Denne procentvise andel var 52% i 2019. I 2021 får/fik 40% timeløn, og denne procentvise andel var i 2019 31%.

Når adspurgte om et estimat på timelønnens omfang, er der oftest tale om 140-159 kr./time (35%). 21% estimerer deres timeløn til værende 120-139 kr./time, og 20% estimerer den til værende 160-179 kr./time. I 2019 estimerede 30%, at deres timeløn lå på 120-139 kr./time og yderligere 30%, at den var på 140-159 kr./time, og 23% estimerede den til værende 160-179 kr./time.

FADL har også undersøgt, hvor retfærdig de studerende anser deres honorering for forskningsforløbet. 32% mener, at den er retfærdig, 23% mener, at den er uretfærdig, og 25% har ingen holdning. Der synes altså stadig at være et problem i forhold til honorering af studenterforskere.

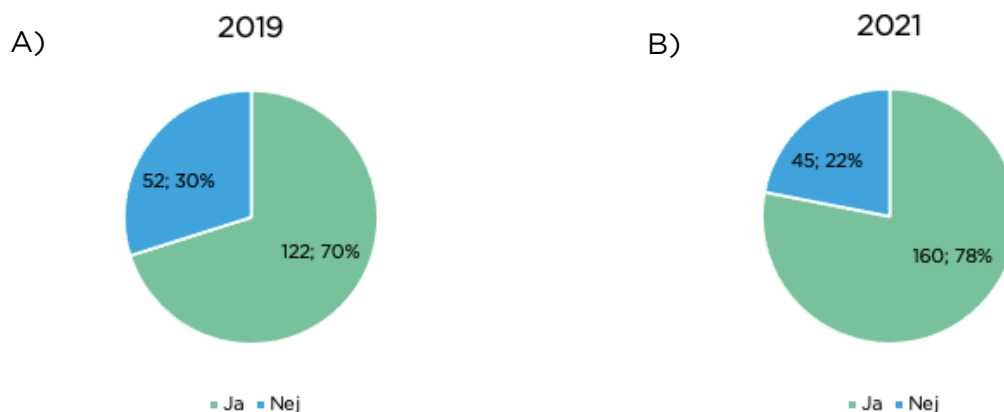
Dertil kommer antallet af interesselimer, de studerende bruger/brugte på deres forskning pr. uge – timer, som de ikke får udbetalt løn for. Her angiver 60% at anvende interesselimer under deres forskning. Her anvendes som oftest 0-5

timer om ugen (26%) og 5-10 timer om ugen (18%). Tallene her må siges at vise, at de studerende har en naturlig interesse for forskningen, når over halvdelen anvender interessedetimer under deres forskning, men det er vigtigt at understrege, at interessedetimerne skal ske på eget initiativ og ikke, fordi man som studerende presses ud i ekstraarbejde.

Et andet aspekt ved de studerendes forskning, FADL har undersøgt, er de studerendes bagvedliggende motivation. I år er der som oftest tale om et ønske om udvidelse af CV/styrkelse af akademikerrollen (67%), forskningsinteresse (65%) og ønske om publikation (58%). I 2019 var det overvejende forskningsinteresse, udvidelse af CV og bachelor-/kandidatopgaven, der udgjorde de studerendes bagvedliggende motivation for forskning.

Endelig spurgte FADL også ind til hvilken type forskning, de studerende er/var involveret i, hvor der i de fleste tilfælde har været tale om funktion som assistent på klinisk forskningsprojekt (39%), eget databaseforskningsprojekt (26%) og eget kliniske forskningsprojekt (26%). Disse tal var i 2019 hhv. 32%, 29% og 27%.

KBU

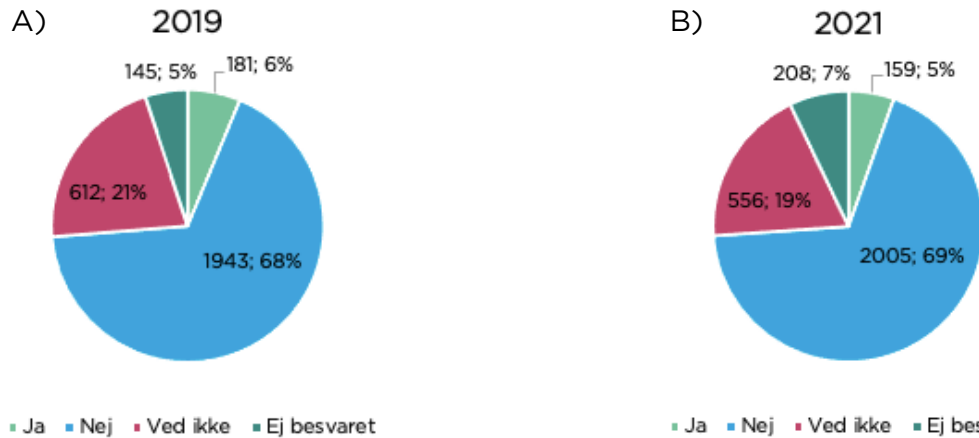

Figur 8 Har du i dette semester tilmeldt dig den kliniske basisuddannelse, KBU? Det er kun respondenter på 12. sem., der har fået dette spørgsmål. A) 70% af 174 medicinstuderende havde tilmeldt sig KBU i 2019. B) 78% af 205 medicinstuderende har tilmeldt sig KBU i 2021.

Næsten halvdelen af dem fra 12. sem., der ikke har tilmeldt sig KBU, har opsplittet deres semester; de tager altså et semester på længere tid end normeret for at få mere fleksibilitet og tid til overs. Grundene hertil kan være mange som fx for at få mere tid med sin familie, af helbredsmæssige årsager, af faglige hensyn eller pga. COVID-19. Uanset årsagen er denne procentvise andel fordoblet siden 2019.

Derudover vil 13% forske (2019: 6%), 7% vil lave ph.d. (2019: 12%), og 7% skal på barsel (2019: 13%).

Fremtidsudsigterne som læge

Figur 9 Planlægger du at flytte til udlandet efter afslutningen af medicinstudiet? A) 6% planlagde at flytte til udlandet efter medicinstudiet i 2019. B) 5% planlægger at flytte til udlandet efter medicinstudiet i 2021.

Studieundersøgelsen undersøger også, om der hos de studerende eksisterer en sådan grad af mistrivsel, at de har i sinde at flytte udenlands. Til dette er en referenceværdi, om man vil, fordelagtig, hvorfor FADL har spurgt de studerende, om de er udenlandske statsborgere og derfor måske på forhånd har en intention om at flytte til udlandet. 6% er udenlandske statsborgere.

FADL har spurgt, hvad der skal til for, at de studerende, der planlægger at flytte til udlandet efter endt studie, bliver i Danmark. De studerende har kunnet angive flere svar, og i år er der i de fleste tilfælde tale om personlige og/eller sociale årsager, bedre arbejdsforhold og højere løn.

Også i år har FADL spurgt ind til, om mængden af karrierevejledning på studiet er passende, hvortil 49% ikke har en holdning.

FADL har også forhørt sig om, hvad de studerendes drømmespeciale er. 29% af de studerende ved det ikke. Denne procentvise andel var 31% i 2019. De studerende, der så endelig har et drømmespeciale, har i de fleste tilfælde angivet almen medicin, pædiatri, gynækologi-obstetrik, anæstesiologi og kirurgi i nævnte rækkefølge i 2021. I 2019 var denne rækkefølge: almen medicin, pædiatri, gynækologi-obstetrik, kirurgi og anæstesiologi.

COVID-19

Arbejdsgruppen har i denne Studieundersøgelse vurderet det værende relevant at spørge direkte ind til den påvirkning, de studerende mener, COVID-19 har haft på diverse områder.

Eksempelvis har FADL spurgt ind til, hvad de studerendes oplevede udbytte har været af undervisningen (fx case, forelæsninger og holdundervisning), hvor 48% tilkendegiver, at det har været dårligt, og yderligere 16% har ytret meget dårligt udbytte heraf. Undervisningen har grundet COVID-19 været omlagt til online-undervisning, hvilket per definition har skabt nogen begrænsninger rent kommunikativt for undervisningens progression og faglighed sammenlignet med den fysiske funderede undervisning. Desuden beror meget af undervisningen på medicinstudiet også på interaktion, diskussion og samarbejde flere studerende imellem, og det format er også blevet udfordret af COVID-19-situationen. Tallene må derfor siges at give et betydeligt fingerpeg omkring vigtigheden af undervisning med fysisk fremmøde.

Det oplevede udbytte af klinikopholdene er også berørt, hvor vi har differentieret i svarene således flg. procentsatser kun gør sig gældende for dem, der har været i klinik. Her tilkendegiver de fleste, at udbyttet enten har været dårligt (29%), uændret (31%) og 23% angiver, at de ikke ved det, eller at det ikke er relevant for dem. Tallene viser altså ikke en klar national tendens, hvilket heller ikke er videre undrende, da klinikopholdene er meget forskellige i såvel format som indhold afhængigt af, hvor man studerer i landet, og hvor langt man er på studiet. Desårsag kan man med fordel tage udgangspunkt i de lokale rapporter, da man her forventeligt får et mere retvisende billede af tendensen.

De sidste tre aspekter, der er spurgt ind til ift. COVID-19-påvirkning, er trivslen, udbyttet af semestret og kvaliteten af uddannelsen. Om end der er tale om områder med stor bredde og mange facetter, så er det bemærkelsesværdigt, men desværre måske ikke så overraskende, at der fx for trivslen angives, at denne har været dårlig for 51% og meget dårlig for 11% under COVID-19. Dertil kommer udbyttet af semestret under COVID-19, hvor 48% angiver, at det har været dårligt, og yderligere 7% angiver, at det har været meget dårligt. Mht. kvaliteten af uddannelsen angiver 53%, at det har været dårligt, og 9%, at det har været meget dårligt. FADL har stor forståelse for de udfordringer, man som universitet har stået overfor under COVID-19 mht. tilrettelæggelsen af undervisning under ekstraordinære forhold. Det bør dog ikke være op til den studerende alene at kompensere for tabt fagligt udbytte i forbindelse med

eksempelvis klinikophold. Her skal universiteterne spille en aktiv rolle og bidrage med de ressourcer og midler, der måtte være nødvendige for, at den studerende opnår den viden og de færdigheder og kompetencer, der måtte være dem påkrævet på deres givne niveau og for senere hen at kunne gebærde sig som læge.

Spørgsmål til indhold eller dataindsamling af Studieundersøgelsen 2021 rettes til Foreningen af Danske Lægestuderende, Hovedforeningen. Studieundersøgelsen 2021 er udarbejdet af: Liv Therese Holm-Nielsen, Emma O. K. E. Bengtsson, Lotte Bjerre Lassen, Clara Møllgaard, Sandra Egholm Andersen, Sille Sofie Christiansen, Peter Schaldemose, Anne Sofie Jacobsen, Emma Louise Møller, Henrik Sørensen og Sune Holm Hansen.